

TRØNDELAG
SØRVEST

— Lakseregionen

Sesjoner

Regional fagdag 301122

Trøndelag sørvest

Alternativ supplerende kommunikasjon - ASK

Torill Helgetun

I dette foredraget får du høre om alternativ supplerende kommunikasjon (ASK).
Hva er ASK, hvorfor skal vi bruke det og hvordan kan det gagne alle barna i barnehagen?

Tegn til tale, konkrete, bilder og tematavler gjør det enklere å inkludere og å forstå barn med kommunikasjonsvansker, barn med annet morsmål, barn med nedsatt hørsel eller synsproblematikk og små barn som enda ikke har lært å snakke.

Torill ønsker å inspirere, gi tips og ufarliggjøre bruken av ASK i hverdagen.

Torill Helgetun er pedagogisk leder ved Oterhaugen barnehage i Buvika.
Fra 2008-2018 jobba hun på Gartneriet barnehage, som er en ordinær barnehage, men som er særskilt tilrettelagt for å gi et godt tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne og alvorlig syke barn. Fra 2013 ble barnehagen et ressurscenter for ASK, som tilbyr veiledning, hospitering og kurs.

Foredraget er med utgangspunkt i barnehage, men passer alle yrkesgrupper.

Bedre skolestart – om overgangen fra barnehage til skole

Sharareh Muller og Oddveig Foslie

Lenke til film om barnets stemme: <https://steinsakspapir.org/biblioteket/skolestart-barneskole/>

Sesjonen belyser Nardo skole sine tiltak for å bedre sammenheng og kontinuitet i overgangen mellom barnehage og skole, og gi innblikk i praksisnære eksempler i dette arbeidet.

Nardo skole i samarbeid med Nardo barnehager er en av fire piloter i innovasjonsprosjektet Bedre skolestart. Prosjektet har som mål å gjøre overgangen fra barnehagen til skolen best mulig for alle.

Sharareh Müller og Oddveig Foslie er kontaktlærere på 1.trinn ved Nardo barneskole i Trondheim.

Lenker:

- Fra Trondheim kommune: [Skal gjøre det bedre for alle å begynne på skolen](#)
- Fra Adressa (plussak): [Sånn kan en bedre skolestart se ut](#)

Passer for ansatte i barnehage, småtrinn i skolen og PPT.

Bærekraftstanken

Kirsti Selstad

I 2050 vil vi være nesten to færre i yrkesaktiv alder pr pensjonist enn vi var i 2020. Perspektivmeldingen fra 2021 viser til at 1 av 3 i yrkesaktiv alder må jobbe innenfor helse i 2060.

«*Oi*» sier du da, og tenker på hvilken arbeidshverdag dine barn, barnebarn eller oldebarn skal få og hvordan din hverdag som pensjonist/gammel/pleietrengende blir.

Jeg sier; «*ja, men vet du – vi kan gjøre noe med dette – sammen – æ å du. Vi kainn tænk BÆREKRAFTSTANKEN*». Da sier du sikkert; «*ka i himmelens navn e bærekraftstanken?*»

Kommunene i regionen er tildelt midler for 2023 for å gjennomføre et forprosjekt knyttet til realisering av bærekraftstanken. Vi må jobbe, tenke, snakke sammen, organisere oss og utnytte de menneskelige ressursene i kommunene annerledes i fremtiden.

Vi ser for oss at bærekraftstanken er et begrep som kan romme kunnskap, holdninger og handlemåter. Altså hva vi tenker og hva vi gjør – på alle nivåer i en kommune: politisk nivå, administrativt nivå, alle tjenesteutøvere ansatt i kommunen, alle innbyggere, frivilligheten og næringslivet.

Kirsti Selstad er utviklingsveileder for helse i Trøndelag Sørvest, og vil i denne sesjonen presentere tankene bak prosjektet, hva vi ønsker å oppnå, og hvordan.

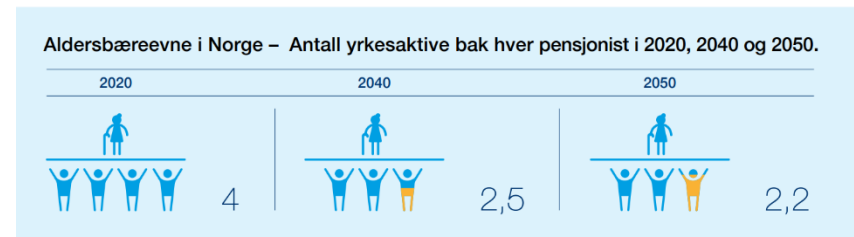
Nyttige lenker:

[Sjekk ut kurset: vis vei for bærekraftig utvikling \(KS\)](#)

[Meld deg på neste Bærekraftsfredag!](#)

[Sjekk ut de indre utviklingsmålene](#)

[Se prosjektbeskrivelse for forprosjekt bærekraftstanken](#)

Sesjonen passer for ALLE.

Hvordan kommer barnets beste til uttrykk i skolens arbeid med tilpasset opplæring?

Hans Joar Lervik og John André Hansen

Her får du presentert funn fra en masteroppgave som har rettet blikket på tilpasset opplæring og barnets beste.

Lervik og Hansen har intervjuet skoleledere, lærere og elever på mellomtrinnet og undersøkt hvordan begrepene forstås, hvordan lærernes pedagogiske praksis er og hvordan elevene oppfatter dette.

Hvordan opplever elevene å medvirke i prosessen med å tilpasse opplæringen ut ifra deres forutsetninger, og hvordan legger lærere og skoleledere til rette for det?

Hans Joar Lervik er rektor ved Buvik skole i Skaun kommune og John André Hansen er rektor ved Romolslia skole i Trondheim kommune. Sammen har de skrevet en masteroppgave de presenterer i denne sesjonen.

[Lenke til masteroppgaven](#)

Sesjonen passer best for ansatte i skole og PPT.

Hvordan skape et inkluderende læringsmiljø ved hjelp av digitale hjelpemidler?

Ann Oline Vuttudal

Du får høre erfaringer fra Gjølme skoles arbeid med inkluderende praksiser, blant annet gjennom prosjektet «Digital didaktikk og inkludering, DDI».

Foredraget er praksisrettet og du får eksempler på å jobbe med digitale hjelpemidler for å skape et inkluderende læringsmiljø.

Ann Oline Vuttudal er rektor ved Gjølme skole i Orkland.

Lenker:

- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis [Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis \(udir.no\)](https://www.udir.no/tema/inkluderende-praksis)
- Film på udir, om sosial læring og inkluderende læringsmiljø <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/stottemateriell-til-overordnet-del/film-sosial-laring-og-inkluderende-laringsmiljo/>
- Sosial læring gjennom arbeid med fag: [Sosial læring gjennom arbeid med fag \(udir.no\)](https://www.udir.no/tema/sosial-laring) utvikle kompetansene empati, samarbeid, selvhverdelse, selvkontroll og ansvarlighet
- Film om SAMR-modellen [SAMR modellen 2022 - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...)
- Om [TPACK](https://www.udir.no/tema/tpack)-modellen.
- Nettside Statped: [Et inkluderende læringsmiljø | www.statped.no](https://www.statped.no)
- Film om Pyramidemodellen [pyramidemodellen kort versjon - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...)
- Film fra inkluderingsanalysen, om Mitchells 10 faktorer for inkludering [Mitchells 10 faktorer for inkluderende undervisning – YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...)
- For mer fra lederperspektivet i DDI, se Statpeds SPOT-konferanse 2021 <https://youtu.be/fhFeNy83qTQ>
- Rapport fra OsloMet [Skolers arbeid med elevenes psykososiale miljø – gode strategier, harde nøtter og blinde flekker \(udir.no\)](https://www.oslomet.no/tema/skolers-arbeid-med-elevenes-psykososiale-miljo)

Passer for alle yrkesgrupper. Eksemplene og erfaringene er hentet fra en barneskole.

Inkludering i barnehagen - i praksis

Elisabeth Waage

Dette foredraget handler blant annet om hvordan legge til rette for et inkluderende leke - og læringsmiljø i barnehagen. Inneholder også helt konkrete tips (fra praksisfeltet) for hvordan man kan åpne opp for samtale med barn om likeverd og mangfold.

Barnehagen kan umiddelbart implementere dette i egen praksis. Til slutt i foredraget vil det bli gitt en oppgave til refleksjon som barnehagen kan jobbe videre med om ønskelig.

Elisabeth Waage driver firmaet Pedagogisk ledelse og var tidligere en av driverne bak prosjektet om Pedagogisk dokumentasjon i Heim kommune i samarbeid med Mona Nicolaysen.

Lenker til mer info: <https://www.pedagogiskledelse.no/>

Passer best for ansatte i barnehage, men er også relevant for småtrinn i skolen og SFO.

Mestrende barn – i lokalitetene til Melhus sansesenter

Trine Halvorsen

OBS! Denne sesjonen var ikke tilgjengelig på fagdagen!

Dette foredraget handler om Mestrende barn, et lavterskelprogram i skolen for barn som er i risiko for angst og depresjon.

Melhus kommune deltok i 2014-16 i en studie rettet mot barn 8-12 som viser mange symptomer på angst/depresjon. Studien viser at tiltaket Mestrende barn hjelper barn i nevnte kategori.

Melhus kommune har gjennom studien flere sertifiserte gruppeledere og de har videreført arbeidet igjennom Mestrende barn. Du får her høre om opplegget og erfaringer Melhus har gjort seg med dette.

Trine Halvorsen har jobbet i PPT-tjenesten i over 20 år og har hovedfag i psykologi.

[Infoskriv om Mestrende barn.](#)

Passer godt for skole og PPT.

Sammen mot mobbing

Jan-Ole Pedersen

Foredraget vil inneholde presentasjon av tiltaket «Sammen mot mobbing» og vi får høre erfaringer med tiltaket så langt (initiering, implementering og drift).

Tiltaksprogrammet fokuserer på forebygging, avdekking og håndtering av mobbing og negative handlinger som kan skje mellom barn i barnehagen.

Sammen mot mobbing har blant annet som mål:

- At alle barn skal ha det trygt og godt i barnehagen.
- Å redusere negative handlinger mellom barn i barnehagen
- Å øke positive handlinger mellom barn

PPT for Nord-Fosen har sammen barnehager og barnehageeiere på Nord-Fosen prøvd ut tiltaksprogrammet «Sammen mot mobbing». Tiltaket er oversatt til norsk av RKBU vest, og har sin opprinnelse i Sveits ved Prof. F. Alsaker og heter der «BeProx». Det er tidligere prøvd ut i 25 barnehager utenfor Bergen, og foreløpige resultater viser reduksjon i omfang av fenomen.

Tiltaket skal prøves ut videre bla i Narvik og Bjørnafjord.

Jan-Ole Pedersen er PP-leder i Åfjord kommune og koordinator for kompetanseløftet i Fosenregionen.

Passer for ansatte i barnehage og PPT.

Skaunmodellen

Eli Haugen

I dette foredraget får du høre om Skaunmodellen - en modell for tverrfaglige møter. Modellen har fokus på rutiner, møteledelse, språk, holdninger og brukermedvirkning.

Ved å bruke denne modellen inkluderer og involverer man både bruker/innbygger/tjenestemottaker og tjenesteyter.

Eli Haugen er enhetsleder ved barn, familie og helse i Skaun kommune.

Litteraturtips denne forbindelse:

"Nærvær og profesjonalitet i skolen" av Bodil Alice Kroken og Bjørn O. Larssen

["Funksjonssirkelen" av Lade behandlingssenter.](#)

Passer for alle som sitter i tverrfaglige møter, og egentlig også i møter en til en der både holdning, språk og helhet er like viktig.

Små skritt, store sprang

Anita Ustad, Heidi Knotten og Kristin Broholm

Små skritt, store sprang - kvalitetsutvikling i Orklandsbarnehagene

I januar 2020 kom det viktige endringer i Lov om barnehager, som skal sikre barn et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Dette stiller nye krav til vårt forebyggende og systematiske arbeid. Barnehagen er en viktig arena for inkludering og barns mestring, utvikling og læring. Voksne i barnehagen er den viktigste enkeltfaktoren for å lykkes.

Orkland kommune bruker observasjonsverktøyet CLASS for å forbedre kvaliteten i samspillet mellom barn og voksne på en systematisk måte. Dette er barnehagebasert utviklingsarbeid, der alle ansatte er med og vi utvikler oss i lag.

Kvalitetsutviklingsarbeidet er en videreføring av prosjektet Trygg før 3. Gjennom dette prosjektet har alle voksne utviklet seg og hevet kvaliteten i barnehage tilbudet til de minste barna.

Anita Ustad er fagleder ved Orkanger barnehage, Heidi Knotten er rådgiver i PPT i Orkland og Kristin Broholm er styrer ved Evjen barnehage.

Les mer om Trygg før 3 her; <https://tf3.no/>

Passer for ansatte i barnehage og PPT.

Trygg i eget uttrykk – barn som opplever kjønnsinkongruens

Marion Arntzen

OBS! Denne videoen var kun tilgjengelig på fagdagen 30.november!

Vi har lett for å bruke båser på alt som ikke er slik vi tenker.

Kjønnsinkongruens er en av mange årsaker til at "vi og de" tenkning oppstår.

Forelesningen gir både kunnskap og deler tanker om hvordan man kan møte barn og ungdom med kjønnsinkongruens. Alt er mulig å gjennomføre. Det handler i stor grad om våge møte den andre med et godt hjerte og snilt ansikt:-). Når intensjonene er gode kan man både spørre og snakke om det aller meste.

I forelesningen gis det referanser til litteratur og henvisninger som kan være nyttige, blant annet Nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens (NBTK).

Stiftelsen Stensveen - trygg i eget uttrykk, er et lavterskeltilbud for alle som har utfordringer med sin kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk eller opplever kjønnsinkongruens/-dysfori.

Marion Arntzen jobber i Stiftelsen Stensveen og er en av forfatterne bak bøkene om «Prinsesse Ivar».

Nyttig lenke: [Stiftelsen Stensveen](#)

Passer for alle som arbeider med barn og unge; du får mer kunnskap om kjønnsinkongruens og ikke minst kunnskap om hvordan man skal snakke med dem på en god og trygg måte.

Øya-prosjektet på Frøya

Andrea Wedø Jektvik

Presentasjon av Frøya kommunes arbeid med folkehelse; «ØYA – det trengs ei hel øy for å oppdra et barn», med fokus på styrking av voksenrollen og bedre system for sømløse tjenester og tverrfaglig samarbeid på tvers av oppvekst og helse. Sesjonen vil ha ekstra fokus på «International Child Development Programme» (ICDP) og hvordan vi på Frøya har startet en prosess for å implementere ICDP-tankesettet i tjenestene som jobber med og rundt barn og unge.

ØYA-satsningen ønsker å bygge et godt og inkluderende lokalsamfunn, styrke relasjons- og samspillskompetanse ved bruk av ICDP. Målet er å få trygge foreldre og gode rollemodeller, som igjen vil skape robuste barn og unge.

Presentasjonen inneholder elementer fra hvordan vi konkret jobber med implementering av ICDP i skole, barnehage og blant ansatte som jobber med og rundt barn og unge - utfordringer og suksessfaktorer i prosessen vi står i.

Andrea Wedø Jektvik er koordinator for pilot 0-24 og ICDP-koordinator, -veileder og –trener i Frøya kommune.

Lenker til mer info: [Info om ICDP](#).

Passer godt for alle yrkesgrupper.

Å arbeide i team

Wenche Husby

Vikåsen SFO i Trondheim har i en årrekke bygget opp driften rundt det å arbeide i team og opplever en slik organisering som en styrke. Dette på en SFO som har aldersblanding som prinsipp.

Innlegget vil gi et innblikk i hvordan dette organiseres og også litt om erfaringene underveis.

Wenche Husby er Avdelingsleder ved Vikåsen skole i Trondheim. Har 25 års bakgrunn fra SFO, de første årene som baseleder og de siste 16 årene som leder.

Hun har utdanning som master i organisasjon og ledelse, spesialisert på relasjonsledelse. Masterstudien omhandlet SFO og hadde tittelen:

[“SFO-ansattes opplevelser av hva som påvirker deres arbeidskapasitet - implikasjoner for ledelse”](#)

Passer for spesielt SFO, men også andre yrkesgrupper som jobber i team.

Å håndtere skolefravær

Ingvild Gran og Geir Mosand

L

Du får et foredrag om det å håndtere skolefravær, av forfatterne bak boka «Håndtering av skolefravær».

Inkludert i foredraget er 3 x 4 minutters summeoppgaver og en oppgave på tur ut av rommet – så sitt gjerne sammen med en kollega når du ser dette!

Ingvild Kari Gran har bakgrunn som lærer i ungdomsskolen og har jobbet med skoleveiledning i skoleteamet i Trondheim kommune siden 2002. Hun ledet LOS-prosjektet fra Dagskolen/skoleteamet 2012–2014, der oppdraget var å hindre skolefravær og frafall gjennom å utvikle skolens/læreres og barne- og familietjenestens kompetanse på å avdekke og møte elever med skolevegring. Hun har deltatt i utvikling og implementering av Trondheim kommunes handlingsløype mot skolefravær fra 2014–2022. Hun samarbeider daglig med elever, foreldre og skoler om å sikre god skolefungering for elever som har høyt skolefravær. Gran blir brukt som kursholder/foreleser om læringsmiljøarbeid, atferdsvansker, relasjonsarbeid og skolefravær.

Geir Mosand er leder for skoleteamet ved Dagskolen i Trondheim og knyttet til Læringsmiljøprosjektet ved UiS. Skoleteamet er et utadrettet og ambulereende støttesystem og skal bistå nærskole, elever og deres foresatte med å skape en god og varig opplærings situasjon der det er bekymring knyttet til elevers skolefungering med utgangspunkt i utfordrende atferd og samspillsvansker. Skoleteamet samarbeider hvert år i saker som er relatert til 20–30 § 9 A i opplæringsloven, og bistår skolene når det gjelder både å avdekke og stoppe mobbing samt i det forebyggende arbeidet. Overordnet mål er tilhørighet og tilknytning, gjennom veiledning av skoler og lærere. Mosand blir brukt som kursholder/foreleser om læringsmiljøarbeid, atferdsvansker og relasjonell klasseledelse i skolen.

Passer godt for alle yrkesgrupper.